

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виробнича (педагогічна) практика

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія)
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри історії України і методики викладання історії
протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва практики	Виробнича педагогічна практика за фахом
Викладач (-і)	Галицька-Дідух Тамара Вячеславівна
Контактний телефон викладача	59-60-06
Е-mail викладача	tamara.halytska-didukh@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	9 ЄКТС 270 год. залік
Консультації	Понеділок 15.00-16.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом проходження практики є процес отримання студентами професійного досвіду шляхом безпосереднього виконання педагогічних, виховних, методичних та організаційних завдань в ЗЗСО. Практика дає можливість студентам ознайомитися з реальними умовами педагогічної діяльності, застосувати теоретичні знання в практичній роботі та розвинути необхідні навички для майбутньої професії вчителя і класного керівника. Особливістю виробничої педагогічної практики є те, що саме у її процесі відбувається найбільш інтенсивне ознайомлення з усіма аспектами майбутньої роботи, проявляється критичне та осмислене ставлення до дисциплін, що вивчаються, включаються механізми педагогічної рефлексії, формуються основи професійної самооцінки. Тобто важливою складовою частиною професійної підготовки майбутніх учителів-істориків є педагогічна практика, передбачена навчальними планами Факультету історії, політології і міжнародних відносин на третьому курсі бакалаврату ОП «Середня освіта (Історія)». Виробнича цільова педагогічна практика в школі складається з 6 тижнів: I етап – підготовчий. На цьому етапі проводиться настановча конференція, в ході якої студенти знайомляться із особливостями практики, практичними рекомендаціями, звітною документацією, формами контролю, критеріями оцінювання, порадами фахівців. А також здійснюється аналіз організаційно-функціональних особливостей баз практики. II етап – самостійна організація студентами предметної спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)» навчально-виховного процесу в умовах конкретного навчального закладу: 6 тижнів у закладах загальної середньої освіти (5-7 класи). III етап – підсумковий. Включає підготовку звіту, його захист і підсумкове оцінювання результатів практики.	
3. Мета та цілі практики	
Мета педагогічної практики студентів третього курсу є: знайомство з конкретними умовами сучасної професійної педагогічної діяльності у ЗЗСО; професійне становлення майбутнього педагога в громадянській та історичній освітній галузі шляхом практичного застосування теоретичних знань, розвитку педагогічних умінь і навичок, формування індивідуального стилю роботи з учнями на основі навчальної, виховної, методичної, комунікативної складових, а також впровадження особистісно-орієнтованого та діяльнісного підходів у навчально-виховний процес у навчально-виховний процес; отримання студентом необхідних практичних навичок та особистого досвіду з метою зростання у майбутньому до справжнього дипломованого професіонала. Основні завдання виробничої цільової педагогічної практики в школі • ознайомлення зі структурою й особливостями функціонування закладів загальної середньої освіти, їх документацією і матеріально-технічним забезпеченням; • ознайомлення студентами-практикантами з методикою навчання учителів-методистів, а також ознайомлення з їх педагогічним досвідом; • ознайомлення з роботою класного керівника, організація та проведення виховної роботи в закріпленому класі; вивчення психолого-педагогічних особливостей учнів, підготовка на одного з них психолого-педагогічної характеристики; вивчення класного колективу (5-7 кл.); • проведення уроків, позакласних заходів з використанням засвоєних педагогічних методів і прийомів педагогічної діяльності, використання сучасних освітніх технологій для підвищення ефективності навчального процесу;	

- врахування індивідуальних потреб, здібностей та інтересів кожного учня під час планування та проведення уроків і виховних заходів, створення умов для саморозвитку та самореалізації учнів у процесі навчально-виховної роботи, забезпечення підтримки та мотивації учнів у досягненні їхніх особистих цілей;
- організація активної участі учнів у навчальному процесі через проектну, дослідницьку та творчу діяльність, формування у школярів навичок самостійного пошуку, аналізу та використання інформації, залучення учнів до колективної діяльності, спрямованої на досягнення спільної мети;
- розробка навчальних матеріалів (НМК) з урахуванням вікових, психологічних та індивідуальних особливостей учнів;
- набуття необхідного комплексу комунікативних навичок спілкування та вмінь встановлювати психологічний контакт з вчительським колективом і класом, формування позитивного мікроклімату в колективі, розвиток навичок співпраці, емпатії та взаємоповаги;
- організація та проведення виховних заходів, спрямованих на формування морально-етичних цінностей, громадянської свідомості та соціальної відповідальності, створення умов для розвитку індивідуальних здібностей і талантів учнів,
- здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду; розвиток педагогічного мислення, любові до майбутньої професії, поліпшення своїх педагогічних здібностей; конкретизація, вдосконалення і розвиток необхідних професійних якостей вчителя.

Під час виробничої (педагогічної) практики студенти повинні **знати**:

- структуру та функціонування закладів освіти: організацію роботи закладів загальної середньої освіти, документацію, матеріально-технічне забезпечення школи, особливості управління освітнім процесом;
- сучасні педагогічні методи та прийоми, які застосовують учителі-методисти, передовий педагогічний досвід та практики навчання;
- психолого-педагогічні основи: вікові, психологічні та педагогічні особливості учнів, особливості роботи з класним колективом (5–7 класів), методи аналізу та складання психолого-педагогічної характеристики учня;
- принципи врахування індивідуальних потреб, здібностей та інтересів учнів, основи організації навчальних проектів, дослідницької та творчої діяльності учнів, використання сучасних освітніх технологій для підвищення ефективності навчання;
- знати ефективні види та методи контролю знань, умінь і навичок учнів в освітньому процесі;
- знати особливості виховних заходів з акцентом на розвиток морально-етичних цінностей і громадянської відповідальності;
- знати прийоми ефективного педагогічного спілкування.

Під час практики студенти мають **вміти**:

- ✓ аналізувати структуру та документацію закладів освіти, ознайомлюватися з досвідом учителів-методистів і адаптувати його до власної діяльності;
- ✓ переносити знання з дисциплін у площину навчальних предметів;
- ✓ складати плани-конспекти уроків і позакласних заходів і НМК, проводити уроки з використанням сучасних освітніх технологій, організовувати проектну, дослідницьку та творчу діяльність учнів, адаптувати уроки до індивідуальних потреб і здібностей учнів з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності всіх учасників освітнього процесу, реалізовувати компетентнісний і діяльнісний підходи;
- ✓ застосовувати ефективні види та методи контролю знань, умінь і навичок учнів в освітньому процесі;
- ✓ проводити виховні заходи, спрямовані на розвиток моральних цінностей, громадянської свідомості та індивідуальних талантів учнів, організовувати позакласну діяльність для формування колективної згуртованості;
- ✓ оцінювати психологічні та педагогічні особливості учнів, складати психолого-педагогічну характеристику на учня.

- ✓ будувати позитивні відносини з учнями, колегами, розвивати навички емпатії, співпраці та взаємоповаги;
- ✓ керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;
- ✓ усвідомлювати власну відповідальність, аналізувати й оцінювати результати своєї педагогічної діяльності, вдосконалювати педагогічні здібності, формувати любов до професії та розвивати професійні якості вчителя.

4. Програмні компетентності та результати практики

Під час виробничої (педагогічної) практики в школі формується інтегральна компетентність – це здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії і суспільствознавчих предметів у навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів професійно-спрямованих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; отримувати і передавати професійну інформацію іноземною мовою.

ЗК 4. Здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК 5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально на основі чинного законодавства та міркувань етики.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного суспільства, діяти громадсько і соціально відповідально та з почуттям поваги до оточуючих.

ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, забезпечувати особисту та групову відповідальність за дотримання виконавської дисципліни, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов’язки.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчальному процесі.

ЗК 9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров’я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати рухову активність для відпочинку.

ЗК 10. Здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ФК 1. Здатність перенесення системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність.

ФК 2. Здатність забезпечувати навчання учнів українською – державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області історії та суспільствознавства.

ФК 3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей, застосовувати під час організації навчально-виховного процесу ефективні методики й технології.

ФК 4. Здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання, формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами історичних і суспільствознавчих предметів, інтегрованого навчання.

ФК 5. Здатність здійснювати контроль та об’єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК 6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку, спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК 7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності і законодавства щодо охорони життя і здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання під час освітнього процесу здоров'язбережувальних технологій.

ФК 8. Здатність до здійснення рівноправної та особистісно-зорієнтованої взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК 9. Здатність усвідомлювати суспільний статус і призначення професійної діяльності вчителя історії, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокореляцію своїх професійних якостей, аналізувати, досліджувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПК 1. Здатність володіти змістом та методологією фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.

ПК 2. Знання сучасних наукових досліджень з історії України та всесвітньої історії.

ПК 3. Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом історичної науки, орієнтуватися в науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ПК 4. Здатність інтегрувати набуті знання з історичних та інших гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

ПК 5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, методики навчання історії.

ПК 9. Здатність використовувати в професійній діяльності нові підходи до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції, з метою формування історичної свідомості, національної пам'яті, здійснення громадянсько-патріотичного виховання.

ПК 10. Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

РН 1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН 3. Називати і аналізувати методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН 4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН 5. Вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН 6. Називати і пояснювати принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної

співпраці з учнями та їх батьками.

РН 7. Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 8. Генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН 9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН 10. Демонструвати володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН 11. Виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН 12. Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН 1. Демонструвати знання змісту фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін, необхідними для роботи в закладах загальної середньої освіти; пояснювати і характеризувати історичні процеси і події у їх порівнянні та взаємозв'язку.

ПРН 2. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних історичних дисциплін та імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

ПРН 3. Орієнтуватися в історичному часі, застосовуючи періодизацію, характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперувати термінологією з фахових предметів.

ПРН 4. Демонструвати інтегроване мислення, пояснювати цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.

ПРН 5. Використовувати красноразумну складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; організовувати позакласну гурткову роботу, музейну, пам'ятко-охоронну, народознавчу роботу, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини України та світу з навчальною, науковою і просвітницькою метою.

ПРН 6. Працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань.

ПРН 7. Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і суспільствознавства за допомогою сучасних інноваційних технологій, уміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

ПРН 9. Цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 10. Усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

5. Організація і зміст практики

Обсяг практики

Вид практики	Загальна кількість годин
Виробнича (педагогічна)	270

Ознаки практики

Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
шостий	014.03 «Середня	третій	нормативний

	освіта (Історія)»		
План проходження практики			
Зміст роботи			Кількість годин
Настановча конференція передбачає ознайомлення студентів із завданнями, змістом і метою педагогічної практики, зокрема з навчальною, виховною, методичною та організаційною складовими. Обговорюється організаційний план роботи: строки, обсяг завдань, форми звітності, розподіл студентів за класами, закріплення наставників, графік проведення уроків і заходів. Студентам роз'яснюють правила поведінки, вимоги до документації та педагогічної етики, а також надають інструкції щодо застосування методик викладання та сучасних освітніх технологій. Відбувається обговорення можливих труднощів і відповідей на запитання, надаються рекомендації для ефективної роботи, а також акцентується увага на важливості практики для професійного розвитку майбутнього вчителя.			2 год
Під час першого етапу практики в ЗЗСО студенти знайомляться зі структурою, особливостями функціонування та матеріально-технічним забезпеченням школи, вивчають її статут, правила внутрішнього розпорядку, а також педагогічну та навчальну документацію. Інструктаж щодо правил поведінки у школі, дотримання педагогічної етики, відповідальності за збереження матеріально-технічного забезпечення закладу. Розподіл студентів по класах, призначення їм керівників-методистів від школи. Організуються екскурсії та оглядові заняття (пасивна практика), спрямовані на ознайомлення із середовищем освітнього закладу та його специфікою. Студенти детально ознайомлюються з методикою майбутньої педагогічної роботи, порядком планування та проведення уроків і виховних заходів. Відбувається інструктаж щодо ведення щоденників педагогічної практики, записів спостережень, нотаток, збору й обробки матеріалів, що є основою для аналізу та підготовки звітної документації.			30
Основний етап практики Цей етап включає безпосередню реалізацію студентами завдань педагогічної практики. Студенти готують плани-конспекти (не менше 20), НМК, проводять уроки з історії, виховні та позакласні заходи, застосовуючи сучасні методики навчання, індивідуальний підхід до учнів та інтеграцію знань з університетських дисциплін у навчальний процес. Вони організують освітню і виховну діяльність, враховуючи психолого-педагогічні особливості школярів, здійснюють спостереження за учнівським колективом і проводять діагностику окремих учнів для складання психолого-педагогічної характеристики. Студенти активно співпрацюють із вчителями-методистами, класними керівниками, адміністрацією школи, беруть участь у шкільних заходах, розробляють навчально-методичні матеріали та аналізують ефективність власної педагогічної діяльності. Основний етап спрямований на практичне закріплення професійних знань, формування вмінь та навичок майбутніх педагогів.			164 год
Виконання індивідуальних завдань, психолого-педагогічної характеристики на учня. На цьому етапі студенти виконують завдання, спрямовані на розвиток умінь і навичок самостійного вирішення професійних завдань. Студенти отримують можливість реалізувати творчий підхід, враховуючи специфіку своєї предметної підготовки, та оцінити ефективність власних рішень у реальних умовах освітнього середовища.			60
Підсумковий етап. Підсумкова конференція. На завершальному етапі педагогічної практики студенти узагальнюють результати своєї діяльності, аналізують виконані завдання та оцінюють досягнення поставлених цілей. Вони готують звітні документи про проходження практики. Проводиться			12

самооцінка й рефлексія набутого досвіду, виявляються сильні та слабкі сторони у професійній підготовці. Студенти отримують рекомендації для подальшого вдосконалення педагогічних навичок.			
Залік є завершальним етапом педагогічної практики, під час якого підводяться підсумки виконаної роботи та оцінюється рівень професійної підготовки студентів. Студенти представляють результати своєї діяльності у формі захисту звіту, демонструють знання, вміння та навички, набуті під час практики. Оцінюються проведені уроки, виховні та позакласні заходи, якість підготовлених навчально-методичних матеріалів, психолого-педагогічні характеристики учнів, виконання індивідуальних завдань та рівень ведення документації. Під час заліку студенти отримують зворотний зв'язок, який сприяє формуванню подальших напрямів їхнього професійного розвитку.			2
Загальна кількість			270
6. Система оцінювання практики			
Загальна система оцінювання практики	Шкала оцінювання: національна та ECTS		
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
			для заліку
	90 – 100	A	зараховано
	80 – 89	B	
	70 – 79	C	
	60 – 69	D	
	50 – 59	E	
	26 – 49	FX	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
	0-25	F	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням практики
	Розподіл балів:		
	№ з/п	Вид контролю	Бали
1.	Оцінка фахової підготовки	10	
2.	Оцінка за залік	20	
3.	Оцінка за проведення уроків	20	
4.	Оцінка проведених виховних заходів	15	
5.	Оцінка психолого-педагогічного учня	15	
6.	Оцінка письмового звіту і його захисту	10	
7.	Оцінка індивідуального завдання	10	
	ВСЬОГО	100	
Вимоги до документації	Для узагальнення матеріалів, зібраних під час практики і підготовки звіту, студентам в кінці практики відводиться 2-3 дні. Складений студентом звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок. I. Календарний графік проходження практики (додаток 4) містить інформацію про діяльність практиканта на весь термін проходження практики: розробка й підготовка виховних заходів, відвідування уроків учителів-предметників, ознайомлення з підготовкою вчителя-предметника до уроку, відвідування уроків у закріпленому класі, виготовлення дидактичних матеріалів та ін. виконана робота завіряється методистами від кафедр, вчителем		

предметником, чи класним керівником. Студент повинен обов'язково мати при собі графік (у роздрукованому вигляді) у ході практики.

II. Психолого-педагогічний щоденник студента-практиканта (у роздрукованому вигляді). *Практикант обов'язково повинен мати щоденник із собою під час перебування на базі практики!!!*

III. Звіт про проходження практики (у роздрукованому вигляді) Звіт складається з чотирьох частин: 1) навчальна робота; 2) позакласна (виховна) робота; 3) методична робота; 4) висновки.

IV. Характеристика на студента-практиканта. (додаток 7) (у роздрукованому вигляді)

У характеристиці зазначається кількість проведених уроків, позакласних заходів з історії, факультативів, гуртків, вказується допомога у підготовці дітей до олімпіади, участь у педрадах і методоб'єднаннях, підготовці дидактичних матеріалів і т.п. Вчитель-предметник визначає на якому науковому й організаційно-методичному рівнях проводилися уроки й позакласні заходи, як студентом вирішувалися навчально-виховні завдання, чи раціонально застосовувалися різноманітні методи і засоби навчання, форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів та прийоми активізації школярів із врахуванням їх вікових особливостей та індивідуальних особливостей, як підтримувалася дисципліна. Учитель-предметник виставляє загальну оцінку за навчальну роботу. Класний керівник (куратор) заповнює другу частину відомості-характеристики й виставляє загальну оцінку за виховну роботу, відзначаючи сильні і слабкі сторони у діяльності студента. У характеристиці обов'язково виставляється вмотивована оцінка від 1 до 100 балів. Завіряє відомість-характеристику директор ЗЗСО підписом і печаткою.

У. Відгук осіб, які перевіряли проходження практики, а також висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики.

Складений студентом звіт (щоденник, календарний графік, звіт про проходження практики, характеристика на студента-практиканта, відгук осіб, які перевіряли проходження практики, а також висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики) повинен мати наскрізну нумерацію сторінок. в друкованому та електронному вигляді.

VI. Конспекти уроків (підготувати за день до проведення уроку, не менше 20).

VII. Конспект позакласного заходу (підготувати за день до проведення заходу).

VIII. Конспект та аналіз виховного заходу (підготувати за день до проведення заходу).

IX. Психолого-педагогічна характеристика на учня.

X. Аналіз заняття історії, відвіданого студентом. Правильний і глибокий педагогічний аналіз уроку сприяє поліпшенню як усього навчального процесу, так і окремих його ланок.

XI. Індивідуальне завдання.

Розподіл балів:

№ з/п	Вид контролю	Бали
1.	Оцінка фахової підготовки	10

2.	Оцінка за залік	20
3.	Оцінка за проведення уроків	20
4.	Оцінка проведених виховних заходів	15
5.	Оцінка психолого-педагогічного учня	15
6.	Оцінка письмового звіту і його захисту	10
7.	Оцінка індивідуального завдання	10

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
80 – 89	B	
70 – 79	C	
60 – 69	D	
50 – 59	E	
26 – 49	FX	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0-25	F	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням практики

Критерії оцінювання фахової підготовки (100 балів – 10 балів)

90-100 балів – Високий рівень фахової підготовки (A).

Відмінне володіння знаннями політичних, економічних, соціальних та культурних тенденцій розвитку як в Україні, так і в світі. Глибоке розуміння основних понять, термінів та концепцій. Чітке представлення основних періодів історії України в контексті європейської історії. Відмінне розуміння ключових подій, явищ та процесів історії України та світу, здатність аналізувати їх крізь призму викликів і суспільних відповідей на них. Глибокі знання педагогіки, психології та методики навчання історії. Відмінне розуміння основних педагогічних концепцій та психологічних особливостей учнів різних вікових категорій. Вміння інтегрувати знання з університетських дисциплін під час практики.

80-89 балів– Добре (B).

Студент має добрі знання політичних, економічних, соціальних та культурних тенденцій розвитку України та світу, проте допускає незначні прогалини в розумінні деяких аспектів. Може пояснити основні поняття, терміни та концепції з історії, інколи допускаючи несуттєві помилки. Загальне знання історії України та європейських періодів відповідає вимогам, хоча можливі певні прогалини в деталях або поясненні взаємозв'язків між подіями. Добре розуміння педагогіки, психології та методики навчання історії. Здатний інтегрувати університетські знання у навчальний процес в ЗЗСО, хоча потребує подальшого вдосконалення.

70-79 балів – Добре (C).

Студент володіє достатніми знаннями політичних, економічних, соціальних та культурних процесів, але його розуміння деяких складних аспектів обмежене. Він може пояснити основні поняття та концепції, але допускає помилки при їх застосуванні. Має загальне уявлення про історичні процеси, однак не завжди може пояснити їхню складність і взаємозв'язки. Достатні знання педагогіки, психології та методики навчання історії, проте потребує покращення в застосуванні цих знань на практиці.

60-69 балів – Задовільно (D).

Студент має загальне розуміння політичних, економічних, соціальних та культурних тенденцій розвитку України та світу, проте допускає значні прогалини у знаннях. Його пояснення основних понять і термінів є поверхневими, можуть містити помилки. Аналіз історичних подій та явищ здебільшого є поверхневим, недостатньо обґрунтованим. Має базові знання з педагогіки, психології та методики навчання історії, але його здатність інтегрувати їх у навчальний процес у ЗЗСО обмежена.

50-59 балів – Задовільно (E).

Студент демонструє слабе володіння основними політичними, економічними, соціальними та культурними процесами, значно обмежене розуміння історичних подій та їхнього взаємозв'язку. Його аналіз є поверхневим, інколи суперечливим. Прогалини у знаннях педагогіки та психології суттєво впливають на здатність застосовувати ці знання на практиці. Загальний рівень знань є мінімально достатнім, проте потребує значного покращення.

26-49 балів – Незадовільно (FX).

Студент має серйозні прогалини у знаннях основних політичних, економічних, соціальних та культурних процесів. Його розуміння ключових понять, термінів та концепцій є неповним або поверхневим. Не здатний адекватно пояснити зв'язки між історичними подіями, допускає значні помилки у викладі матеріалу. Слабе володіння педагогічними та психологічними основами навчання історії, не може ефективно застосовувати ці знання в освітньому процесі в ЗЗСО.

1-25 балів - Незадовільно (F).

Студент демонструє критичний рівень незнання основних політичних, економічних, соціальних та культурних процесів. Його розуміння історичних подій є фрагментарним або відсутнім. Виклад містить серйозні помилки, плутанину у фактах і термінах. Не здатний проводити навіть базовий аналіз історичних явищ. Відсутність знань педагогіки, психології та методики навчання історії унеможливорює ефективне застосування цих знань на практиці. Студенту необхідно повторно пройти курс для засвоєння базового матеріалу.

Критерії оцінювання проведення уроків (100 балів - 20 балів)

Критерії оцінювання практичного завдання (25 балів)

Відмінно (A) 90-100 балів

Чітко сформульована, відповідає навчальній програмі, охоплює навчальні, виховні та розвивальні цілі. Структура уроку логічна,

послідовна, відповідає типу уроку, всі етапи чітко визначені. Цікава мотивація, та активізація уваги учнів. На етапі пояснення матеріалу дотримано історичної послідовності, чітко аргументовано причинно-наслідкові зв'язки, залучено приклади для кращого розуміння. Час уроку розподілений раціонально; передбачено активну участь учнів на кожному етапі уроку. Підібрано відповідно до навчальних завдань, інтегровано інноваційні технології, враховано компетентнісний, особистісно-орієнтований і діяльнісний підходи. Сприяє розвитку критичного і творчого мислення. Грамотно організовано індивідуальну та групову роботу, забезпечено мотивацію й активну участь усіх учнів. Різноманітні завдання відповідають віковим та індивідуальним особливостям учнів; передбачено використання різних методів контролю знань і вмінь учнів. Навчальні ресурси-сучасні, інтегровані у навчальний процес, сприяють досягненню мети уроку. Передбачене безпечне, комфортне й інклюзивне середовище. Пропонуються різні форми завдання (творчі, дослідницькі, практичні), які закріплюють матеріал і відповідають цілям уроку. Підсумки уроку чіткі, логічні, узагальнюють вивчене, підкреслюють головні ідеї уроку. План-конспект демонструє здатність студента інтегрувати знання в практичні ситуації, розвивати критичне та творче мислення. Відмінно організована рефлексія. Текст плану-конспекту чіткий, без граматичних чи стилістичних помилок.

Добре (В) 80-89 балів

Загалом мета сформульована правильно, але є деякі неточності. Структура уроку відповідає типу, але є незначні недоліки в деталізації. Послідовність викладу матеріалу збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано поверхово. Розподіл часу уроку в основному раціональний, але окремі етапи затягнуті або недостатньо деталізовані. Методи, прийоми, засоби навчання ефективні, але іноді недостатньо адаптовані до навчальних завдань або учнівського колективу. Інноваційні технології використовуються не повною мірою. Індивідуальна та групова робота добре організована. Враховано вікові особливості, є добра адаптація до інклюзії. Запропоновані запитання потребують уточнень. Навчальні ресурси використані, але є незначні поимлки. Домашнє завдання вказане вірно, але бракує творчого підходу. Узагальнення матеріалу добре зроблено. План-конспект демонструє правильне розуміння змісту навчання, але є труднощі з інтеграцією знань у практичні ситуації. Є незначні логічні чи стилістичні помилки.

Добре С - 70-79 балів

Мета уроку сформульована загалом правильно, але не охоплює всіх цілей навчання. Структура уроку відповідає його типу, однак є певні порушення логіки або непослідовність у подачі матеріалу. Послідовність викладу в основному збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано фрагментарно або поверхово, що ускладнює розуміння учнями. Розподіл часу на етапи уроку не завжди є раціональний. Методи, прийоми та засоби навчання застосовані, однак не завжди відповідають навчальним завданням чи рівню підготовки учнів. Інноваційні технології згадуються, проте використовуються фрагментарно. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте не завжди ефективно організована. Враховано вікові особливості учнів, але адаптація до інклюзивного навчання поверхнева або недостатньо розроблена. Запропоновані запитання

допомагають активізувати учнів, проте вони надто загальні та однотипні. Навчальні ресурси використані, але їх інтеграція у процес навчання не завжди ефективна, іноді вони подані формально. Домашнє завдання вказане, проте воно переважно репродуктивного характеру, без творчого або дослідницького компонента. Узагальнення матеріалу проведене, однак є помилки або неповне охоплення ключових аспектів уроку. План-конспект демонструє базове розуміння методики викладання, проте містить недоліки в деталізації або адаптації матеріалу до реальної педагогічної практики. Спостерігаються логічні, стилістичні або методичні помилки, що впливають на загальну якість проведення уроку.

Задовільно D - 60-69 балів

Мета уроку сформульована нечітко або обмежена лише навчальними цілями. Структура уроку порушена, етапи уроку не пов'язані між собою або недостатньо деталізовані. Виклад матеріалу поверховий, причинно-наслідкові зв'язки слабо розкрито. Час уроку розподілено нерівномірно; деякі етапи затягнуті або пропущені. Використано традиційні підходи, недостатньо враховано сучасні педагогічні вимоги. Інноваційні технології не застосовано. Організація роботи учнів організована частково, не враховано активної взаємодії учнів. Різномірні завдання включені формально, не завжди відповідають віковим або індивідуальним особливостям учнів. Інклюзія поверхнево реалізована. Завдання на оцінювання відсутні або недостатньо конкретні. Навчальні ресурси використано формально, без інтеграції в урок. Домашнє завдання однотипне. Висновки поверхові, не відображають основної ідеї уроку. Мета уроку досягнута частково; бракує інтеграції знань у практичні ситуації. Є значні логічні та граматичні помилки.

Задовільно E - 50-59 балів

Мета уроку сформульована неточно або частково не відповідає навчальним цілям. Структура уроку має суттєві порушення логіки або непослідовність у подачі матеріалу. Послідовність викладу порушена, причинно-наслідкові зв'язки не простежуються або подані фрагментарно, що ускладнює розуміння матеріалу учнями. Розподіл часу на етапи уроку нераціональний. Використані методи, прийоми та засоби навчання є недостатньо ефективними або не відповідають віковим та пізнавальним можливостям учнів. Інноваційні технології не застосовуються, або їх використання є формальним. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте реалізована неефективно або без урахування рівня підготовки учнів. Врахування вікових особливостей учнів є поверхневим, а адаптація до інклюзивного навчання майже відсутня. Запитання до учнів здебільшого репродуктивні, мало сприяють розвитку критичного мислення. Навчальні ресурси використані невідповідно до змісту уроку. Домашнє завдання вказане, але воно шаблонне або відірване від матеріалу уроку. Узагальнення матеріалу слабе або поверхнєве, не охоплює основних висновків. План-конспект демонструє лише часткове розуміння методики викладання, містить значні недоліки у деталізації та адаптації матеріалу. Відсутня цілісність уроку, зустрічаються серйозні логічні, стилістичні або методичні помилки.

Незадовільно (FX) –26-49 балів

Мета уроку сформульована неправильно. Етапи не вірно визначено, логіка практично відсутня. Матеріал подано хаотично. Час уроку

розподілено нерівномірно, багато часу витрачено неефективно. Не підбрано методи, прийоми і засоби або не відповідають завданням уроку. Організація роботи учнів відсутня або повністю неефективна. Різномірні завдання відсутні або зовсім не враховують особливостей учнів. Оцінювання відсутнє або формальне. Не використані або не відповідають уроку. Домашнє завдання відсутнє або не відповідає цілям уроку. Висновки нелогічні. Мета уроку не досягнута, знання не застосовуються на практиці. У тексті є численні помилки.

Незадовільно F - 1-25 бали

Урок не відповідає жодним стандартам, має серйозні недоліки у всіх аспектах. Використовуються лише найпростіші методи, які не забезпечують навчального процесу. Відсутність будь-якої участі учнів. Немає рефлексії і мотивації. Не формуються компетентності в учнів. Домашнє завдання не задано або не має жодного сенсу з точки зору навчальних результатів. Узагальнення матеріалу не проводиться, висновки відсутні. Мета уроку не досягнута, учні не отримали нових знань або не можуть їх застосувати. Текст містить численні логічні, стилістичні та граматичні помилки.

Критерії оцінювання проведених виховних і позакласних заходів (100 балів - 15 балів)

Відмінно (A) 90-100 балів

Мета заходу чітко сформульована і відповідає віковим, психологічним і освітнім потребам учнів.

Всі матеріали і засоби (мультимедійні презентації, ігри, відео, плакати) організовані на високому рівні, з урахуванням потреб учнів.

Використовуються сучасні, інтерактивні та інноваційні методи, що активно залучають учнів до діяльності (групові обговорення, рольові ігри, проектна діяльність).

Учні активно беруть участь у заході, проявляють зацікавленість і мотивацію, самостійно виражають свої думки та ідеї.

Захід значно сприяє розвитку моральних, етичних, громадянських та соціальних цінностей учнів, допомагає формувати позитивну соціальну та емоційну поведінку.

Створюється позитивна, дружня атмосфера, де учні відчувають себе вільно, підтримуються та заохочуються до самовираження.

Виконано рефлексію заходу, що дозволяє оцінити результати та визначити напрямки для подальшого розвитку заходів.

Добре (B) 80-89 балів

Мета заходу сформульована, але не зовсім повно.

Матеріали підготовлені, але деякі аспекти можуть бути недостатньо продумані.

Використовуються інноваційні методи, але їх комбінація не завжди оптимальна для досягнення максимального результату.

Учні беруть участь, але не завжди повною мірою.

Захід має виховний вплив, але не досягнуто глибоких змін у ставленні учнів до моральних чи громадянських цінностей.

Створено підтримуючий мікроклімат.

Рефлексія заходу не завжди ефективна для подальшого вдосконалення.

Добре (C) 70-79 балів

Мета заходу сформульована, але є певні неузгодженості або вона надто загальна.

	Матеріали підготовлені, але їх якість або відповідність завданням заходу недостатня. Основний акцент на традиційних методах, без достатнього застосування інновацій та інтерактивних підходів. Залученість учнів певною мірою є обмежена. Захід має виховний ефект, але поверхневий, не змінює ставлення учнів до етичних чи моральних цінностей. Атмосфера загалом комфортна для учнів. Рефлексія не дає чіткої оцінки ефективності заходу або пропонує поверхневі рішення для вдосконалення. Задовільно (D) 60-69 балів Мета заходу не сформульована або суперечлива, що ускладнює досягнення результату. Матеріали не підготовлені або значно не відповідають вимогам заходу. Використано лише обмежений набір традиційних методів, без активного залучення учнів. Учні не зацікавлені і не беруть участь у заході. Захід не має виховного впливу на учнів, не сприяє зміні їхнього ставлення до соціальних чи моральних цінностей. Учні не відчувають себе комфортно. Рефлексія відсутня або не дає обґрунтованих висновків. Задовільно (E) 50-59 балів Мета заходу не чітко сформульована, що ускладнює організацію та досягнення цілей. Матеріали недостатньо підготовлені і не відповідають меті заходу. Використано обмежену кількість традиційних методів без активної участі учнів. Учні не зацікавлені і практично не беруть участь у заході. Захід має слабкий виховний ефект, не змінює ставлення учнів. Учні не відчувають підтримки. Відсутність рефлексії або недостатньо оцінені важливі аспекти заходу. Незадовільно (FX) 26-49 балів Мета заходу сформульована нечітко або суперечливо. Матеріали практично не підготовлені або не відповідають змісту заходу. Використовуються лише найпростіший підхід без взаємодії з учнями. Учні не залучені до діяльності, не проявляють зацікавленості. Захід не має помітного виховного ефекту. Атмосфера вкрай несприятлива для учнів. Рефлексії не проводиться, результати не оцінюються. Незадовільно (F) 1-25 бали Мета заходу повністю відсутня або некоректно сформульована. Матеріали не підготовлені або зовсім не відповідають вимогам заходу. Не використовуються жодні методи активного навчання. Учні пасивні. Захід не має жодного виховного впливу на учнів. Атмосфера некомфортна. Відсутня рефлексія або оцінка результатів.
--	---

Критерії оцінювання звіту проходження практики (100 балів (10 балів))

Відмінно А - 90-100 балів. Звіт містить повну інформацію про всі етапи проходження практики, включаючи мету, завдання, зміст діяльності, досягнуті результати та труднощі. Всі аспекти практики описані детально. Звіт містить глибокий аналіз проведених уроків, виховних заходів і самопочуття вчителя, з чітким виокремленням сильних і слабких сторін своєї діяльності. Виконано детальну рефлексію над досвідом. Звіт добре структурований, логічно побудований, чітко оформлений відповідно до вимог (написаний зрозумілою мовою, розбитий на розділи). Звіт містить посилання на теоретичні знання та методичні рекомендації, які використовувалися під час практики, а також їхнє застосування до конкретних ситуацій. Відображено інноваційні підходи, оригінальні ідеї, що були реалізовані під час практики, а також самостійний підхід до організації навчального процесу.

Добре В - 80-89 балів. Звіт містить основні моменти практики, але деякі аспекти описані поверхнево. Слабо висвітлені певні важливі моменти (наприклад, труднощі або досягнуті результати). Звіт містить загальний аналіз виконаної роботи, але обмежений у глибині та деталях. Рефлексія на достатньому рівні. Звіт оформлений за основними вимогами, але деякі розділи не зовсім логічно пов'язані між собою. Звіт містить основні методи роботи, але вони могли б бути більш проаналізованими.

Добре С - 70-79 балів. Звіт охоплює загальні моменти проходження практики, окремі деталі або важливі моменти залишені поза увагою. Звіт містить лише загальні висновки без глибокого аналізу або самооцінки виконаної роботи. Є окремі моменти, які потребують уточнення. Звіт має недоліки в структурі. Звіт лише частково містить теоретичні аспекти, які не завжди коректно застосовуються до описуваних ситуацій. Звіт не містить оригінальних або новаторських ідей, а підхід до організації навчальної роботи є стандартним або типовим.

Задовільно D - 60-69 балів. Звіт містить недостатньо інформації про проходження практики або не має чіткої структури. Багато важливих моментів пропущено. Звіт не містить рефлексії над виконаною роботою, відсутній аналіз сильних і слабких сторін діяльності. Звіт хаотично оформлений або зовсім не відповідає вимогам до структури та оформлення. Звіт демонструє стихійний підхід до виконання практики або не містить оригінальних ідей.

Задовільно E - 50-59 балів. Звіт містить суттєві прогалини або не містить важливих розділів. Важливі моменти практики не описані, значно не вистачає аналітики. Погано організований, несформульовані висновки або рефлексія. Оформлення і структура дуже неохайні або недотримані. Звіт не демонструє самостійного підходу до виконання практики

Незадовільно (FX) –26-49 балів. Звіт не містить основної інформації про практику. Рефлексія відсутня або поверхнева. Звіт хаотично написаний або погано структурований. Більшість важливих аспектів або методів не згадані. Підхід до практики не організований.

Незадовільно F - 1-25 бали. Звіт не подано або практично не містить змісту. Рефлексія та аналіз повністю відсутні. Структура і оформлення не відповідають вимогам. Підхід до виконання практики відсутній, самостійність не продемонстровані. Або звіт відсутній.

Критерії оцінки психолого-педагогічної характеристики на учня (100 балів (15 балів))

Відмінно (А) 90-100 балів.

Психолого-педагогічна характеристика містить всебічний аналіз розвитку учня, включаючи особливості його особистості, емоційної та соціальної зрілості, мотивації до навчання, рівень самоконтролю, інтереси, здібності та схильності. Оцінка учня є чіткою, логічною та конкретною. Використано точні психологічні терміни та методи, надано детальний опис поведінки, навчальної діяльності та взаємодії з іншими учнями. У характеристиці використовуються теоретичні знання з психології та педагогіки. Чітко показано, як ці знання допомагають у формуванні ефективних підходів до навчання та виховання цього учня.

Добре (В) 80-89 балів.

Характеристика містить основний опис учня з достатнім аналізом, хоча деякі аспекти потребують уточнення або поглиблення. Оцінка учня є чіткою та конкретною. Використано психологічні терміни та методи, надано детальний опис поведінки, навчальної діяльності та взаємодії з іншими учнями. У характеристиці загалом використовуються теоретичні знання з психології та педагогіки. А також загалом показано, як ці знання допомагають у формуванні ефективних підходів до навчання та виховання цього учня.

Добре (С) 70-79 балів

Характеристика містить основний опис учня, хоча є деякі помилки. Оцінка учня є не зовсім чіткою та конкретною. Використано психологічні терміни та методи (з незначними помилками), надано в цілому опис поведінки, навчальної діяльності та взаємодії з іншими учнями. У характеристиці загалом використовуються теоретичні знання з психології та педагогіки, але є помилки.

Задовільно (D) 60-69 балів

Характеристика поверхнева, в ній недостатньо інформації про учня, аналіз його поведінки і навчальної діяльності не є повним. Оцінки можуть бути неточними або неповними. Відсутні чіткі зв'язки з теорією, психологічні терміни використовуються рідко або не коректно.

Задовільно (Е) 50-59 балів

Характеристика учня недостатня або поверхнева, багато важливих аспектів не розкрито. Визначення сильних і слабких сторін написані оглядово. Відсутній зв'язок із теоретичними основами, що ускладнює аналіз.

Незадовільно (FX) 26-49 балів

Характеристика містить лише фрагментарну або надано лише загальні висловлювання, що не відповідають реальним характеристикам. Основні прояви поведінки не розкриваються або відсутні. Оцінки і висновки є поверхневими.

Незадовільно (F) 1-25 бали

Опис учня майже відсутній, або містить некоректну інформацію про учня. Оцінка учня не дається, або вона є абсолютно неправильною. Відсутня конструктивна рефлексія.

Критерії оцінювання індивідуального завдання (100 балів (10 балів))

Відмінно А - 90-100 балів.

	Завдання виконано повно та детально, з урахуванням усіх вимог. Інформація надана чітко, охоплюючи всі аспекти поставленого завдання. Відповідь продумана і демонструє глибоке розуміння теми. Виконання завдання супроводжується детальним аналізом, обґрунтуванням вибору підходів або рішень. Аргументація точна, логічна і обґрунтована відповідними теоретичними знаннями. Завдання вирішено самостійно, з використанням новаторських або оригінальних підходів. Є прояв самостійного мислення та інноваційних ідей. Завдання має чітку структуру, є логічно послідовним і грамотно оформленим. Добре В - 80-89 балів . Завдання виконано відповідно до основних вимог, однак деякі деталі або аспекти залишені поверхневими або потребують уточнення. Завдання виконано самостійно з використанням відповідних джерел, але без значних нововведень. Структура завдання добрим чином організована, хоча можуть бути незначні недоліки в оформленні чи послідовності викладення. Добре С - 70-79 балів. Завдання виконано, але воно містить незначні прогалини або недостатньо деталізоване. Окремі важливі моменти не розкриті або залишені без уваги. Завдання виконано з низьким рівнем самостійності чи оригінальності, проте з деякими спробами внести індивідуальні елементи. Є недоліки в оформленні, форматуванні чи граматиці, що ускладнює сприйняття інформації. Задовільно D - 60-69 балів. Завдання виконано з прогалинами в змісті або окремі елементи не виконано. Завдання виконано з мінімальною самостійністю, без індивідуальних підходів чи інновацій. Має серйозні недоліки в структурі та оформленні, що ускладнює його розуміння та сприйняття. Задовільно E - 50-59 балів. Завдання містить істотні прогалини, важливі елементи не розкрито. Завдання виконується з мінімальним рівнем самостійності, без оригінальних ідей, з мінімальним внесенням індивідуальних елементів. Оформлення та структура значно ускладнюють сприйняття завдання. Незадовільно (FX) –26-49 балів. Завдання виконано неповністю або з серйозними помилками. Відсутність самостійності, повна відсутність індивідуального підходу. Завдання має численні недоліки в структурі та оформленні, що унеможливорює його розуміння. Незадовільно F - 1-25 бали. Завдання не виконано або виконано в такій формі, що не відповідає вимогам. Воно не містить власних ідей чи підходів, переписано з інших джерел без власного внеску. Завдання не структуроване, не оформлене і не відповідає вимогам до зовнішнього вигляду.
Умови допуску до підсумкового контролю	Відвідування та активна участь студентів під час всіх етапів практики є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи: пасивне відвідування уроків, участь в консультаціях з викладачами-методистами і вчителями методистами, участь в навстановчій і підсумковій конференціях, проведення уроків, позакласних і виховних заходів і т.ін За умови відсутності студента (-ки) з вагомих причин практика переноситься в рамках семестру, якщо поважних причин немає виставляється негативна оцінка за практику. Студент, який провів усі форми практики, отримав позитивну характеристику зі школи і вчасно здав документи практики допускається до складання заліку

Підсумковий контроль	форма контролю залік; форма здачі (усна). Критерії оцінювання заліку з педагогічної практики (100 балів (20 балів)) Відмінно А - 90-100 балів. Студент продемонстрував ґрунтовне знання теоретичних аспектів педагогічної практики та вміння їх застосовувати до конкретних ситуацій в класі. Відповідь містить конкретні приклади використання сучасних педагогічних методик та технологій в роботі з учнями 5–7 класів. Студент проявляє ініціативу, інноваційні ідеї та підходи до організації навчання. Виклад матеріалу логічно послідовний, чіткий та добре організований. Відповідь добре структурована. Чітке розуміння принципів психології учнів середнього віку, здатність адаптувати підхід до різних учнів. Студент здатний об'єктивно оцінити власну діяльність, виявляючи готовність до саморозвитку та вдосконалення. Добре В - 80-89 балів. Відповідь містить основні аспекти педагогічної практики, однак без глибокого розгляду тонкощів застосування теорії на практиці. Використовує стандартні методи навчання, а також частково інноваційного підходу. Застосування методик обґрунтоване. Відповідь загалом організована, але може містити незначні прогалини. Розуміє базові потреби учнів 5–7 класів, але аналіз та підхід до них не завжди достатньо конкретизований. Має добру рефлексію, без глибокого самоаналізу. Добре С - 70-79 балів. Студент має добре розуміння педагогічних методик, застосування яких залишається загальним. Використовує типові та інноваційні методи, але відсутня демонстрація гнучкості в підході. Немає інноваційних або креативних рішень. Відповідь часом є розрізнена, що утрудняє сприйняття. Відсутність чіткої лінії в плануванні діяльності з учнями 5–7 класів. Недостатньо конкретних прикладів, але ті, які використовує, є вірними. Добра якість саморефлексії, але без глибокого аналізу. Задовільно D - 60-69 балів. Студент має основні знання з педагогіки, психології та методики викладання, проте в деяких питаннях є прогалини або неточності. Відповіді на запитання стосуються основних понять, але не завжди з глибоким розумінням їх взаємозв'язку. Відсутнє чітке обґрунтування вибору методів і технологій, іноді вони застосовуються без врахування специфіки учнів. Студент здатен організувати основні аспекти навчальної діяльності, проте деякі аспекти (наприклад, управління класом, індивідуалізація навчання) залишаються незрозумілими або недостатньо розкритими. Підхід до учнів 5-7 класів є загальним і не завжди враховує індивідуальні особливості кожного учня. Студент продемонстрував деяку рефлексію власної діяльності, але вона є поверхневою. Технічне оформлення може містити недоліки. Задовільно Е - 50-59 балів. Студент надає обмежену інформацію щодо педагогічної практики, не демонструє достатньо глибоких знань або аналізу. Використання методів поверхневе, без уточнення чи обґрунтування доцільності кожного методу. Відповідь має серйозні структурні проблеми. Відсутність логічного зв'язку між різними частинами відповіді. Студент не зовсім чітко розуміє психологічні особливості роботи з учнями 5–7 класів. Практично відсутній аналіз своїх дій або недостатній. Незадовільно (FX) –26-49 балів. Відповідь не демонструє задовільного розуміння педагогічної діяльності. Значні прогалини в
----------------------	--

	теоретичних знаннях. Студент не здатний або не надає конкретних прикладів щодо застосування методик і технологій у педагогічній діяльності. Відповідь сильно неструктурована, що робить її важкою для сприйняття. Студент не може навести приклади роботи з учнями 5–7 класів, або їх дуже мало. Рефлексії майже немає або вона неправильна. Незадовільно F - 1-25 бали. Студент не має необхідного рівня знань для відповідей на запитання. Відсутнє розуміння основних аспектів педагогічної практики. Не продемонстровано розуміння методик та принципів організації навчальної діяльності. Відповідь є поверхневою або навіть не відповідає поставленому питанню. Немає спроби самопізнання або оцінки власної діяльності.
7. Політика практики	
Документація практики Академічна доброчесність: Відвідування практики:	Документація практики Документація є важливим елементом педагогічної практики, що забезпечує систематичне відображення результатів навчально-виховної діяльності студентів. Вона включає в себе: календарний графік практик, щоденник практики, де фіксуються деталі проведених уроків, виховних та позакласних заходів, а також спостереження за учнями та педагогічними процесами, конспекти уроків, виховних і позакласних заходів, психолого-педагогічна характеристика на учня, аналіз відвіданого уроку ін. Окрім цього, важливою частиною документації є звіт про проходження практики, де студент детально описує виконані завдання, проблеми, що виникали в процесі роботи, та шляхи їх вирішення. Усі матеріали мають бути правильно оформлені, відповідати вимогам педагогічної практики та мати рефлексивний характер, що дозволяє оцінити професіоналізм майбутнього вчителя. Академічна доброчесність Дотримання принципів академічної доброчесності є невід'ємною складовою педагогічної практики. Студенти повинні виконувати всі завдання самостійно, уникати будь-яких форм академічного шахрайства, таких як плагіат, фальсифікація даних або підробка документації. У процесі підготовки звітів, психолого-педагогічних характеристик та інших документів важливо посилаючись на достовірні джерела інформації та дотримуватися встановлених вимог щодо оформлення. Академічна доброчесність також включає етичну поведінку в роботі з учнями, дотримання конфіденційності отриманих під час практики даних і повагу до педагогічного колективу школи. Високий рівень академічної доброчесності сприяє формуванню професійної відповідальності, чесності та довіри до майбутнього фахівця. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: Наказ №529 від 27.09.2022 р. “Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету” https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96529-%D0%B2%D1%96%D0%B4-27.09.2022.pdf Наказ №530 від 27.09.2022 р. “Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника” https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96529-%D0%B2%D1%96%D0%B4-27.09.2022.pdf

	7-%E2%84%96530-%D0%B2%D1%96%D0%B4-27.09.2022.pdf Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція). https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-Комісію-з-питань-етики-та-академічної-доброчесності.pdf Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf Наказ 1093 про створення комісії https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/nakaz-1093 -pro-stvorennia-komisii.pdf Наказ 1099 від 31.12.24р. Про зміну в складі Комісії з етики та академічної доброчесності https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/01/nakaz-1099-vid-31.12.24r.-pro-zminu-v-skladi-komisii-z-etyky-ta-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності” https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ Відвідування практики є обов’язковим!!! У випадку поважних причин (хвороба) пратика може бути перенесена, але не пізніше поточного семестра.
8. Рекомендована література ОСНОВНА 1. Актуальні питання компетентісно орієнтованої методики навчання історії та громадянської освіти в ліцеї : методичний посібник [Електронне видання] / Кришмарел В. Ю., Малієнко Ю. Б., Мацейків Т. І., Ремех Т. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 334 с. 2. Викладання предметів освітньої галузі «ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТА» у 5-6 класах Нової української школи (методичні рекомендації) / Фарбак Т. М. ЧОППО імені К. Д. Ушинського, 2023. 31 с. 3. Галицька-Дідух Т. В., Гречановська О. В., Батарейна І. О., Гурська В. А., Бабік І. В. Гейміфікація як засіб індивідуалізації навчання XXI століття. Лодзь: Futurity Research Publishing, 2025. 203 с. 4. Галицька-Дідух Т.В. Виробнича (педагогічна) практика III курс спеціальності 014 «Середня освіта (історія)». Івано-Франківськ, 2024. 263 с. 5. ГЮ-оцінювання-2025. Путівник, затверджений наказом МОН № 418 від 6 березня 2025 року (зі змінами від квітня та липня). (дата звернення: 12.01.2025). https://educationforlife.mon.gov.ua/wp-content/uploads/2025/10/gio-ociniuvannia-2025-	

- putivnik.pdf (дата звернення: 12.06.2025).
6. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyizagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>(дата звернення: 12.01.2025).
 7. Діагностичне тестування: як працювати з тестами та їхніми результатами: методичний посібник / Берендєєв С., Косенчук Ю., Лисогор Л. Київ, 2023. 35 с.
 8. Закон України "Про освіту"
 9. Закон України "Про повну загальну середню освіту"
 10. Застосування професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: звіт за результатами дослідження / [Софій Н., Новик І., Стягунова О., Венгловська О., Борисенко Ю.,Порфірян І.]; за заг.ред. Н.Софій. УІРО. 2024. 54 с.
 11. Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/66a/b9c/8cd/66ab9c8cd027a336734100.pdf> (дата звернення: 12.01.2025).
 12. Методика викладання історії в школі: навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти історичних факультетів. 3-є вид. доповнене і виправлене [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 150 с. URL:<https://drive.google.com/file/d/1bHY93c5-NcoQvFa10IIRPImMExw7Cc-j/view> (дата звернення: 12.01.2025)
 13. Методика компетентісно орієнтованого навчання всесвітньої історії у 7-му класі : методичний посібник. К. : ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 96 с.
 14. Методика розвитку критичного мислення учнів ліцею на уроках історії: методичний посібник [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 250 с.
 15. Модальні навчальні програми для 5 - 9 класів. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku> <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/>(дата звернення: 12.01.2025)
 16. Наказ Міністерства освіти і науки України 30 липня 2024 року № 1072 «КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1072729-24#Text> (дата звернення: 12.01.2025)
 17. Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній ; відп за вип. В. М. Салтишева. Рівне : РОППО, 2022. 168 с.
 18. НУШ у базовій середній освіті: громадянська та історична освітня галузь (6 клас) / укладач: Замулко О.І., завідувач координаційного центру професійного розвитку особистості КНЗ «ЧОПОПП Черкаської обласної ради». Черкаси, 2023. 60 с.
 19. Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5–6 класах:методичний посібник /Пометун О. І., Гупан Н. М., Ремех Т. О., Серова Г. В. За загальною редакцією О .І. Пометун.[Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 133 с.
 20. ПОЛОЖЕННЯ про організацію та проведення практики у Карпатському національному університеті імені Василя СтефаникаПротокол від 28 жовтня 2025 р. No 11. ВВЕДЕНО В ДІЮ наказом в. о. ректора Карпатського національного університету імені Василя Стефаника від 07 листопада 2025 р. No 1059. URL:https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.50_2023-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-ta-provedennia-praktyky-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf (дата звернення: 12.11.2025)

21. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання. URL <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia> (дата звернення: 12.01.2025).
22. Програми середньої загальноосвітньої школи. Історія України 5-11 класи. Всесвітня історія. 6-11 класи. К., 2025.
23. Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)" (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 року № 2736)
24. Психологічний супровід і підтримка учасників освітнього процесу в умовах упровадження Нової української школи (з досвіду роботи фахівців психологічної служби) : метод. посібник / уклад. В. В. Байдик. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 102 с.
25. Реалізація завдань громадянської та історичної освітньої галузі в контексті нового Державного стандарту базової середньої освіти (з досвіду роботи вчителів громадянської та історичної освітньої галузі) / укладачі: Н. С. Черткова, І. В. Відіборенко. Кропивницький: КЗ «КОІПО імені Василя Сухомлинського», 2023. 70 с.
26. Як нова система оцінювання у громадянській та історичній галузі допомагає побачити поступ учня. Головне з вебінару. URL: <https://nus.org.ua/2025/11/14/yak-nova-systema-otsinyuvannya-u-gromadyanskij-ta-istorychnij-galuzi-dopomagaye-pobachyty-postup-uchnya-golovne-z-vebinaru/> (дата звернення: 12.11.2025).

ДОДАТКОВА

1. Академічна доброчесність у середній освіті. Методичні рекомендації / Ю.Бреус, Ю. Боловацька, О.Заплотинська. Київ, 2021. 105 с.
2. Бондаренко Н. В. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання [Storytelling as a communication trend and a method of teaching all subjects in school]. Молодь і ринок. 2019. № 7 (174). С. 130–138. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716893/1/BNV_MiR_19-07.pdf (дата звернення: 01.07.2024)
3. Гавлітіна Т. Інноваційні освітні практики: створення та впровадження в Новій українській школі. Нова педагогічна думка, 2023. №3 (115). URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/576/523> (дата звернення 2.08.2025)
4. Галицька-Дідух Т.В., Романюк В.Л., Задорожня Т.М. Використання штучного інтелекту в дистанційному навчанні: психолого-педагогічні умови. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка». 2024. № 5(39) 2024. С. 126-143.
5. Гурська, О. А., Самборська, О. В., & Йордан, Г. М. Використання цифрових технологій у педагогічному процесі для індивідуалізації навчання. Педагогічна Академія: наукові записки. 2025. (14). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14587060> (дата звернення 2.08.2025)
6. Денисюк В., Завадська Н., Дідух О. Вікові особливості формування історичних знань в учнів 5–9 класів. Scientific Collection «InterConf», (39): with the Proceedings of the 8 th International Scientific and Practical Conference «Science and Practice: Implementation to Modern Society» (December 26–28, 2020). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2020. P. 580–587. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19769> (дата звернення: 03.07.2024)
7. Діагностичне тестування: як працювати з тестами та їхніми результатами: методичний посібник / Берендєєв С., Косенчук Ю., Лисогор Л. Київ, 2023. 35 с.
8. Інноваційний простір учителя НУШ: кейси методичних матеріалів для 5-6 класів НУШ / за заг. ред. Світлани Гарної та Юлії Бурцевої. Київ-Краматорськ, 2023.
9. Історія України в джерелах: практикум / П.В.Мороз, І.В.Мороз, В.С.Власов. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 564 с.
10. Історія як пропаганда: посібник для вчителів / А.Лягуша, Н.Шліхта, О.Колястрок та ін. Київ, DVV International Ukraine, 2024. 276 с.
11. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.
12. Компетентнісно орієнтований підхід до оцінювання результатів навчання учнів:

- прикладі завдань регіональних моніторингових досліджень [Електронне видання] / І.В. Капустін, Т.М. Голтяй, С.С. Євтушенко, О.О. Мілаш; за заг. ред. Л.Д. Покроєвої. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2025. 254 с.
13. Контроль освітніх результатів учнів ліцею в умовах інтегрованого навчання : методичний посібник / Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Засєкіна Т. М., Ільченко О. Г., Гринюк О. С., Антонюк М. А., Олійник І. М., Білик Н. І., Ляшенко А. Х., Педенко В. П. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 150 с.
 14. Медіаграмотність та критичне мислення в процесі викладання дисциплін комунікаційного циклу: навчальний посібник / за загал. ред. В. Іванова. Київ: Центр вільної преси, 2024. 178 с.
 15. Медіаосвіта в Державному стандарті базової середньої освіти (5–6 класи) : Навч.-метод. посіб. / О. П. Мокрогуз (розділи 1, 2, 3, підрозділ 4.2), О. В. Волошенюк (розділ 1, підрозділи 4.1, 4.3), Г. А. Дегтярьова (підрозділ 4.1), І. П. Старагіна (розділ 4.1), Р. В. Шаламов (підрозділ 4.2.); за заг. ред. В. Ф. Іванова., О. В. Волошенюк., Р. І. Євтушенко. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 63 с.
 16. Медіаосвіта в школі та на уроці: Основи і приклади / Тулодзєцький Г., Герціг Б., Графе С. за загал. ред. В.Ф. Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 405 с.
 17. Мобільні технології в школі: посіб. для вчителів / І. А. Патрушева, О. М. Гера, Н. В. Діденко, Л. А. Павлюк, О. Л. Сафроненко. К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. 175 с.
 18. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Харків: Вид-во "Ранок", 2019. 304 с.
 19. Навчання через дослідження. Збірник методичних матеріалів для вчителів 5-11 класів / За редакцією Зденки Вагнерової та Юрія Волошина: Прага, 2024. 173 с.
 20. Нова українська школа: як реалізувати новий зміст базової середньої освіти : навчально-методичний посібник для тренерів-педагогів / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОІППО, 2024. 207 с.
 21. Нова українська школа: як реалізувати новий зміст базової середньої освіти : навчально-методичний посібник для тренерів-педагогів / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОІППО, 2024. 207 с.
 22. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.
 23. Пижик А. М., Черевичний Г. С. Методика викладання історії в школі: навчально-методичні рекомендації до вивчення дисципліни та проходження педагогічної практики. Видання 2-е переробл. Київ: Видавництво «Юстон», 2020. 125 с.
 24. Пометун О. І. Практичні заняття з історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 160 с.
 25. Пометун О., Гупан Н. Візуальні джерела у підручнику з історії як засіб розвитку критичного мислення учнів. Проблеми сучасного підручника. 2020. Випуск 24. С. 241–255. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2020-24-241-255> (дата звернення: 19.06.2024).
 26. Практика інтегрованого навчання учнів історії у 5-6 класах : методичні рекомендації. [Електронне видання]. / П.В. Мороз, І.В. Мороз. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 123 с.
 27. Проєктне навчання в історичній освіті : методичні рекомендації / В. Долід, П. Долганов. Рівне: РОІППО, 2023. 83 с.
 28. Розвиток громадянської активності та патріотизму учнів на уроках предметів і курсів громадянської та історичної освітньої галузі : методичні рекомендації. [Електронне видання] / Н.Гупан, Т.Ремех, Г.Сєрова. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 133 с.
 29. Сертифікація вчителів НУШ. Усе для підготовки / упоряд. О. М. Юрченко. Харків : Вид. група «Основа», 2021. 128 с.
 30. Творчість як фактор мотивації досягнень: навчальний посібник / Сергєєва Л.М., Просіна О.В., Ілляхова М.В. Київ, 2023. 124 с.

31. Хміль Н., Галицька-Дідух Тамара, Цяньці Ван. Використання віртуальної і доповненої реальності в українській освіті. Академічні візії. 20023. №22. URL:<https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/505> (дата звернення: 19.06.2024)
32. Черушева Г., Кравцова Т., Галицька-Дідух Т. Актуальні проблеми викладання педагогічних дисциплін: формування інтерактивного онлайн- середовища. Академічні візії. 2023. №19. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/384> (дата звернення: 19.06.2024)
33. Haydn, T., & Stephen, A. (2022). Learning to Teach History in the Secondary School: A Companion to School Experience (5th ed.). Routledge.
34. Koziar, M., Lysenko, T., Halytska-Didukh, T. (2024). Strategies for Preparing Teachers to Implement Virtual Reality in the Process of Personalized Learning. International Conference on Science, Innovations and Global Solutions. (pp. 445-448). Futurity Research Publishing. Polska, Łódź, 31.07.2024 p.
35. Newman, M. (2024). Teaching History Today: Applying the Triad of Inquiry, Primary Sources, and Literacy. Rowman & Littlefield.
36. Newman, M. Teaching History Today: Applying the Triad of Inquiry, Primary Sources, and Literacy. Stuttgart / London : Bloomsbury Publishing, 2024.
37. Sharp, H., Dallimore, J., et al. (2022). Teaching Secondary History. Cambridge University Press.
38. STEM-освіта: теорія та практика [Електронний ресурс]: збірник науково-методичних матеріалів /уклад. О. В. Лозова, І. П. Василяшко / за заг. ред. Ю. І. Завалевського. К. Видавничий дім «Освіта», 2024. 417 с.
39. Young C. Embracing the Digital Revolution in the History Classroom. Teaching History. A Journal of Methods. 2018. Vol. 44. № 2. P. 2–16. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.43.2.2-16> (дата звернення: 19.06.2024).